

Az eset összefoglalása:

Az esemény kategóriája:	ACCID (repülőbaleset)
A légi jármű gyártója :	ismeretlen
típusa:	FRILX Frantic /nem azonosítható/
felség- és lajstromjele:	azonosító jel nélküli
gyári száma:	ismeretlen
A légi jármű tulajdonosa:	a balesetet szenvedett
üzembentartója:	nincs
bérlője:	nincs
A baleset napja és időpontja (UTC):	2002. július 14., 12 óra 40 perc
helye:	Nagyárpád siklóernyős starthely
A baleset kapcsán súlyos sérültek száma:	1 fő
A légi jármű rongálódásának mértéke:	a légi jármű nem rongálódott
Lajstromozó állam:	ismeretlen
Lajstromozó hatóság:	ismeretlen
A gyártást felügyelő hatóság:	nincs az üzemeltető részéről regisztrálva

A baleset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet:
Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet,(továbbiakban **PoLéBiSz**)

Az eset összefoglaló áttekintése:**A vizsgálat adatai:**

A Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet ügyeletére az esetet a Baranya megyei RK ügyeletes jelentette 2002.07.15-én 13:45-kor.

A PoLéBiSz ügyeletes a 2002/98 számú bejelentési számon regisztrálta, majd tájékoztatta a szervezet igazgatóját, aki átiratban értesítette a Polgári Légiközlekedési Hatóságot a balesetről.

A PoLéBiSz igazgatója a légiközlekedési baleset, illetve repülőesemény vizsgálatára szakmai bizottságot alakított, melynek:

Elnöke:	Janovics Ferenc
Meghatalmazott képviselők:	nem jelöltek
Tanácsadók:	igénybevételére nem volt szükség
Külföldi szakértők:	igénybevétele nem látszott szükségesnek
Eseti szakértő:	bevonásra nem került
Tanácsadóként az: üzembentartó képviselője:	részvételét nem kérték
-tulajdonos képviselője:	részvételét nem kérték
-gyártó képviselője:	részvételét nem kérték
-javító képviselője:	részvételét nem kérték
-karbantartó képviselője:	részvételét nem kérték

A szakmai bizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel, továbbá a légiközlekedési balesetet, illetve a repülőeseményt megelőzően a légi jármű utolsó légi alkalmassági felülvizsgálatában, illetőleg az érintett szakszemélyzet utolsó szakmai minősítésében nem vettek részt. A szakmai vizsgálatban részt vevő személy/ek/ az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem jártak, illetve a jövőben nem járhatnak el.

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása

A sérült férfi 2002. július 14-én délután 14-15 óra tájban érkezett Pécs-Nagyárpád ejtőernyős gyakorló helyre, azzal a céllal, hogy korábban vásárolt sikló ernyőjével gyakorló siklásokat végezzen. Társaságában volt tanuló társa aki egyben a sérült rokona is. Mindketten a siklóernyő földről való felemelését gyakorolták. A sérült többszöri sikeres próba után úgy döntött, hogy a domb aljáig fog lesiklani.

Az elindulást követően azonban, amikor egy szélbefúvást követően váratlanul 10 méter fölé emelkedett, elvesztette az uralmát a siklóernyő irányítása felett. Ekkor a rosszul alkalmazott manőver hatására a siklóernyő megfordult és hátszélben a starthelynek alkalmazott dombnak ütközött.

A földhöz csapódást követően megvárta amíg kérésére társa segítséget hozott. A kiérkező mentő a pécsi Honvédkórházba szállította a sérültet, ahonnan az Idegsebészeti Klinikára lett szállítva.

Meghallgatásakor elmondta, hogy a Nagyárpádi helyszínen már a kiképzés idején is többször megfordult, véleménye szerint ez a helyszín siklóernyőzésre engedélyezett terület.

Ennek ellentmondott kiképzője véleménye, aki elmondta, hogy a nevesített területen csak oktató felügyelete mellett javasolt a siklóernyőzés. A sérült úgy tudta, hogy megszerzett vizsgafokozata visszavonásig érvényes. Siklóernyőjét műszakilag alkalmasnak tudta, a vizsgájának megfelelőnek tartotta. Ezért döntött úgy, hogy a tervezett gyakorló repülésnek nincs elvi akadálya. A sérült nem emlékezett vizsgafokozatával együtt járó korlátozásokra. Gyakorlatlanságát figyelembe véve nem ismerhette a terület turbulens áramlási viszonyait.

Az uralkodó helyi légköri viszonyok miatt kialakult helyzetben pánikba esett. A bekövetkezett turbulens emelést és a szélirány változását nem ismerte fel, azt rosszul reagálta le, aminek következtében a kupola megfordult és nekivezette az ugrót az indulásként használt dombnak.

1.2. Személyi sérülése

Sérülések	Személyzet	Utások	Egyéb személyek
Halálos	0	0	0
Súlyos	1	0	0
Kisebb/semmilyen	0	0	0

1.3. A légi jármű rongálódása

Az eseményben érintett légi járműben, az eset kapcsán anyagi kár nem keletkezett

1.4. Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a kivizsgáló szakbizottságnak nem hoztak tudomására

1.5. A személyzet adatai:

A légi jármű parancsnoka: Repülési Napló szerint

Kora, neme:	26 éves férfi
Szakszolgálati engedélye:	nem szakszolgálatra kötelezett tevékenység
Szakmai képzése:	„Siklóernyős növendék I.”
Egészségügyi képzése:	repülő orvosi érvényessége lejárt
Képzései:	nincsenek
Jogosításai:.”	Pilóta képzettségű siklóernyőssel együtt nem turbolens időben, magassági korlátozás nélkül gyakorló repüléseket végezhet. 2000.10.23.” A jogosítás azonban 2001. 10. hónapban megújítás hiányában érvényét veszítette.
Repült felszállások száma:	naplójában mindössze 18 perc van vezetve.
Összesen:	dátum nélkül kilenc felszállás
Utolsó 12 hónapban:	nincs dátumozva, ezért nem követhető
Utolsó harminc napban:	nincs dátumozva, ezért nem követhető.
Az érintett típuson:	ezek voltak az első repülései

1.6. A légi jármű adatai

A légi jármű légi alkalmasságának érvényessége:

A FREEX FRANTIC típusú siklóernyő típusalkalmasságát a vizsgáló megállapítani nem tudta, mert a sérült a vizsgálatot megelőzően eladta a légi járművet. MEGHALLGATÁSI JEGYZŐKÖNYV szerint: a légi járművet a növendéktársa „valahol Budapesten” vásárolta általa ismeretlen személytől. A sérült elmondása szerint a légi jármű karbantartott, repülésre alkalmas volt, azonban műszaki alkalmasságot igazoló lapot bemutatni nem tudta, ill. a légi jármű regisztrálása az üzemeltető részéről nem történt meg.

A légi jármű adatai az esemény lefolyására nem voltak hatással, az ernyő a vizsgálat idején már nem is volt a sérült birtokában ezért ezeket nem lehetett áttekinteni.

1.7. Meteorológiai adatok

A Pécsi Rendőrkapitányság jegyzőkönyve alapján 2002. július 14-én száraz meleg /35 C°/ szeles idő volt. Az időjárás helyben történő értékelésére csak tapasztalt oktató képes, hiszen objektív mérésekre nincs lehetőség.

A fényképek értékeléséből az látszik, hogy a terület több irányban dombos és sok a bokor.

Az elmondások szerint a repülés idején rendszertelen időleges szélbefújások voltak. Ezek miatt, és a déli termikus áramlások miatt csak „pilóta” minősítésű siklóernyős jelenlétében repülhetett volna növendék.

1.8. Navigációs berendezések.

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés.

A kommunikációs berendezések siklóajtóernyős üzemnél nincsenek előírva, ezért vizsgálatuk nem szükséges.

1.10. Repülőtéri adatok

Az esetben érintett ideiglenes starthelynek érvényes működési engedélye nem volt. A helyszínen készült fényképek alapján megállapítható, hogy a repülési terület két egymással szemben fekvő domboldal, ezért már kis szélben is a terep turbulenciát kelt. A sérült oktatójának elmondása szerint ezen a területen növendékek képzése az adott szélviszonyok miatt nem javasolt.

1.11. Légijármű adatrögzítők.

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az érintett légijármű típusra és feladathoz nincs is előírva.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok.

Az eset szempontjából lényegtelenek

1.13. Az orvosi és az igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatok adatai

A növendék orvosi alkalmassága lejárt. E ténynek a baleset bekövetkezte szempontjából nincs jelentősége.

A PTK-ÁOK Neurológiai Klinikai Tömb Idegsebészeti Klinika által kiadott „Zárójelentés” szerint:

Fractura vertebrae L II compressios törést szenvedett, amelynél az elülső oszlop beroppant, a középső oszlop is károsodott és a gerinccsatorna kb. 50%-al szűkült.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

A mentőegységek értesítése rendben megtörtént, a mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16. Próbák és kísérletek

A vizsgálat során próbákat és kísérleteket nem folytattak, a véleményalkotáshoz arra nem volt szükség.

1.17. A szervezetek jellemzése

A balesetet szenvedett tagsági viszonya megújítás hiányában lejárt. Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok elemzése nem történt meg.

1.18. Kiegészítő adatok

A kivizsgáló szakbizottság a fenti tényadatokon kívül más információt nem kíván nyilvánosságra hozni.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során újabb módszerek alkalmazása nem volt szükséges.

2. Elemzés

A bemutatott okmányok alapján megállapítható, hogy a sérült:

-2000. szeptember 10-én vizsgázott Siklóernyős Növendék szinten.

-2002. március hónapig nem repült. Mindenféle ismeret felújítás nélkül úgy döntött, hogy az eddigi tapasztalata alapján egy hozzá hasonló képzettségű siklóernyős társaságában gyakorolni fog.

-2002. április hónapban vásárolt egy eddig még nem használt típusú siklóernyőt
-Képesítésétől eltérően pilóta képzettségű siklóernyőssel együtt, turbulens időben, hasonlóan tapasztalatlan siklóernyős társával gyakorló repüléseket végzett.

-Hiányos képzettségéből adódóan termikes, turbulens időjárási áramlásokban repült, amelyben elvesztette uralmát az ernyő irányítása felett. Úgy értékelhető, hogy a kialakult helyzetben pánikba esett.

3. Következtetések

A sérült az utóbbi két évben elvesztette képesítésének elemeit, orvosi érvényességét, repülő ismereteit. Mindenféle elméleti - gyakorlati felkészülés nélkül úgy kezdett el újra siklóernyőzni, hogy nem volt tisztában sem saját, sem az alkalmazott repülőtechnika képességével.

Meteorológiai alapismeretek hiányában a kialakult helyzet megoldását nem ismerte, ezért pánikba esett. A bekövetkezett baleset a fentiek ismeretében szinte törvényszerűnek látszik.

4. Biztonsági ajánlások

- a PoLéBiSz honlapján a történést tanulságként kell megjeleníteni.
- a PLH sajtószóvivője útján megfelelő keretben propagálni kell az egyre népszerűbb siklóernyőzés szervezeti formában történő művelés előnyeit.
- az MRSZ szakága nyomtatott formában hívja fel tagsága figyelmét az eset tanulságaira és törekedjen arra hogy szervezet tagjai hívják fel a figyelmet környezetükben a partizán akciók veszélyeire.
- a siklóajtóernyősök orvosi vizsgálata nem szabályozott, ezért nagy kérdés, szükség van-e ebben a szakágban előírt repülő orvosi igazolásra?
- nincs megnyugtatóan tisztázva a „Nem Nyilvános Fel-és Leszállóhely Üzemeltetési Engedély” kérdésköre sem. Szükségesnek látszik a Sikló ernyős szakág és a PLH egyeztető tárgyalása ebben a kérdéskörben.

Budapest, 2003. február „”

Mészáros László

igazgató